

YTTRANDE

2007-12-12

Dnr 81-76-07

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Promemoria kring avveckling av NSHU – Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning

NSHU avstyrker en nedläggning av myndigheten enligt det förslag som getts i promemorian från Utbildningsdepartementet på grund av att:

- ingen utvärdering av myndighetens arbete är gjord,
- ingen konsekvensanalys är gjord,
- det inte finns någon motsättning i att ge lärosätena ökad frihet och samtidigt ha en instans som stöttar lärosätena kring övergripande utvecklingsarbete,
- förslaget saknar ekonomiska motiv eftersom NSHU:s budget till största delen kommer lärosätena tillgodo.

1. Sammanfattning

NSHU arbetar med att stödja och sprida kvalitetsarbete inom breddad rekrytering, pedagogisk utveckling och IT-stödd distansutbildning till nytta för all högre utbildning i Sverige. NSHU fungerar som neutral plattform, katalysator, nätverksbyggare, support och moderator för det arbete som bedrivs av lärosätena själva.

En annan viktig uppgift är NSHU:s internationella arbete. Myndigheten är representerad i flera viktiga globala organisationer framförallt inom IT-stödd utbildning. Det är en uppenbar risk att Sverige som nation hamnar på efterkälken om det inte finns en nationell part som deltar i de nätverk som arbetar med utveckling av kvalitetsfrågor på den internationella arenan.

Enligt NSHU:s regleringsbrev är uppgiften att:

”främja kvalificerat pedagogiskt utvecklingsarbete för att säkra och höja kvaliteten inom högre utbildning. Vidare ska myndigheten stimulera till långsiktigt samarbete mellan universitet och högskolor, myndigheter och andra aktörer kring arbetet med breddad rekrytering av studenter och deras genomströmning inom högre utbildning”.

Förslaget i budgetpropositionen att lägga ned NSHU den 1 januari 2009 ställer ett antal frågor på sin spets. Det som vi särskilt vill lyfta fram är:

- 1) Hur ska förvaltning och utveckling av de nationella tjänster som i dag används av ett antal studenter och lärosäten tas om hand?
- 2) Hur ska spridning av erfarenheter som görs på lärosätena kring kvalitetsarbete i högre utbildning säkerställas?
- 3) Hur ska internationellt arbete med kvalitetsutveckling spridas på nationell nivå?

NSHU och dess föregångare har utvecklat ett stort antal nätverk och tjänster. För närvarande finns ett 50-tal nätverk inom våra tre arbetsområden. Två av de mer centrala tjänsterna som inte har någon naturlig förvaltare efter 1 januari 2009 är:

- www.vagledningsinfo.se - en neutral nationell vägledningstjänst
- www.legalahandboken.netuniversity.se - en interaktiv webbaserad handbok för legala frågor inom IT-stödd utbildning för lärare och studenter

Vilka nätverk och tjänster bedöms som viktiga att leva vidare efter 2008?

Vi bedömer det som ytterst viktigt att den kunskap som finns i form av rapporter, verktyg, modeller och tjänster sprids, hålls tillgängligt och bevaras inom överskådlig framtid. Det gäller dokumentation och kunskap både från Distansutbildningsmyndigheten (Distum), Rådet för högre utbildning, Rekryteringsdelegationen, Myndigheten för Sveriges nätuniversitet samt NSHU.

Hur ska den samlade dokumentationen säkerställas och finnas tillgänglig i framtiden?

2. Myndighetens verksamhet

Två viktiga delar som myndigheten har i sitt arbete saknar vi helt i promemorian:

a) Studentperspektiv

NSHU arbetar enligt instruktionen alltid med studenternas perspektiv. Därför finner vi det högst anmärkningsvärt att inte några studentorganisationer är upptagna som remissinstanser till promemorian. Arbetet med att främja det pedagogiska utvecklingsarbetet har hela tiden studentens lärande som ledstjärna. Även i arbetet med Nätuniversitetet har insatserna ett mycket tydligt studentperspektiv i syfte att öka tillgängligheten till högre utbildning och höja kvaliteten på IT-stödd distansutbildning. Högskoleverkets utvärdering av Nätuniversitetet (Rapport 2005:49 R)

<http://www.hsv.se/download/18.539a949110f3d5914ec800093518/0549R.pdf>

visar också att ett stort antal studenter tack vare Nätuniversitetet fått en ökad tillgång till högre studier.

b) Internationellt perspektiv

Internationella kontakter bidrar till ökad kvalitet i högre utbildning i Sverige. Den nya utbildnings- och examensstrukturen och det livslånga lärandet är två frågor som ställer höga krav på pedagogisk utveckling inom högre utbildning. Det gör även utvecklingen av IT-stödd utbildning, både på campus och på distans.

Vi utgår ifrån att det europeiska samarbetet kring dessa frågor även i framtiden prioriteras. NSHU ansvarar för nationell samordning och bevakar frågorna genom att medverka i olika europeiska organ både på myndighetsnivå och genom vår internationella kommitté med representanter från lärosätena.

Hur ska nationell samordning och bevakning av kunskapsutveckling inom högre utbildning på den internationella arenan organiseras i framtiden?

3. Breddad rekrytering

Breddad rekrytering är en kvalitetsfråga för högre utbildning. Att säkerställa att olika grupper får och har tillträde till högre utbildning är en framtidsfråga för Sverige som nation. Att gå en motsatt väg får negativa och i värsta fall katastrofala följder i form av strömningar i samhället som är oöverblickbara. När NSHU arbetar med breddad rekrytering sker det utifrån ett brett perspektiv: mångfald, etnicitet, kön, klass och funktionshinder.

Att arbeta med breddad rekrytering eller vidgat deltagande som begreppet kallas i Storbritannien, är ett mycket långsiktigt arbete som inte låter sig mätas i ett eller ett par års perspektiv. Snarare handlar det om ett generationsperspektiv.

NSHU har kartlagt den verksamhet som bedrivs på lärosätena och stödjer i dag ett initiativ där ett nationellt nätverk för breddad rekrytering i Sverige byggs upp – Include. Motsvarande organisation finns i Storbritannien och har behövt stöd under tio år. De börjar nu stå på egna ben. Vi befarar att nätverket Include inte har uppnått en stabil organisation innan 2009. Det är därför särskilt viktigt att departementet tar ställning till hur erfarenheter kring breddad rekrytering sprids mellan lärosätena i framtiden.

Myndigheten är också en samlad kunskapsbank kring breddad rekrytering. Bland annat finns allt digitalt material från Rekryteringsdelegationen tillgängligt på NSHU:s webb.

Hur ska en strategi utformas för att säkerställa att digitalt material samt kunskap och erfarenheter från NSHU och dess föregångare ska förvaltas och göras tillgängligt i framtiden? Hur ska kunskap från nationella nätverk tas tillvara?

4. IT-stödd distansutbildning – Nätuniversitetet

4.1 Vägledning

Vi konstaterar att regeringen vill fortsätta att prioritera information och marknadsföring för IT-stödd distansutbildning. Det är dock olyckligt att man avser att avsätta medel för detta utan att koppla det till en stark vägledningsfunktion. Studentens behov av stöd i och inför sitt val av studier, yrke och framtid kan inte negligeras.

Vid starten av portalen www.netuniversity.se insåg vi att information på en nationell nivå om studier behöver kompletteras med studievägledning för att kanalisera frågorna till rätt instans.

Myndigheten har under de senaste sex åren byggt upp ett nätverk bestående av studie- och yrkesvägledare på landets högskolor och universitet. Sedan våren 2007 finns även en nationell tjänst för vägledning för högskole- och vuxenutbildning kallad Vägledningsinfo

www.vagledningsinfo.se

Detta har hela tiden skett i dialog med lärosäten och andra berörda myndigheter – allt för att ge studenten en högkvalitativ tjänst. Behovet av vägledning är tydligt kopplat till portaler och sökmotorer för utbildning. Information om utbildning ger frågor från studenter – både aktiva och presumtiva. Dessa går inte att bygga bort genom tekniska lösningar och välutvecklade gränssnitt.

Sverige har skrivit under Lissabonöverenskommelsen och är med i nätverket ”European Lifelong Guidance Policy Network”, ett åtagande där vi ser att vår uppbyggda tjänst kan vara en del i att erbjuda just en livslång vägledning.

Vem kommer att garantera studenterna en effektiv neutral och opartisk vägledning på nationell nivå till gagn för såväl studenter som lärosäten?

Hur ska den kompetens som byggts upp kring Nätuniversitetet tas tillvara när man avser att behålla www.netuniversity.se ?

4.2 Information

Vi tror att en framkomlig väg för www.studera.nu i framtiden är att den verkligen blir en portal men att det under dess port finns tillgång till olika tjänster som är till nytta för olika typer av studenter och därmed målgruppsanpassad.

Vi kan konstatera att departementet även fortsättningsvis avser att dela på ansvaret för studenternas information kring webbplatsen www.studera.nu. Det är ytterst olyckligt och kontraproduktivt att kommunikationen sker mellan två statliga myndigheter kring det som ska produceras och informeras om på denna webbplats. Det är naturligt att en och samma myndighet i framtiden ansvarar för frågorna och kan arbeta långsiktigt eftersom innehåll och teknik på en webbplats går hand-i-hand med information, marknadsföring och vägledning.

NSHU har tillsammans med andra myndigheter på utbildningsområdet arbetat med teknisk standard för beskrivning och märkning av kurser i det så kallade EMIL-samarbetet. I samverkan har företrädare för olika nivåer på utbildningsområdet sökt lösa gemensamma problem och behov. Vi betraktar det arbetet som fortsatt viktigt och förutsätter att en långsiktig förvaltning upprätthålls.

Hur ska webbportalen www.studera.nu i framtiden säkerställa att olika målgrupper av studenter (inte bara ungdomsstudenter) får sina behov tillfredställda i form av information och vägledning? Hur ska www.studera.nu bli mer behovsorienterad ur både studie- och karriärperspektiv?

4.3 Legala frågor

I dag studerar över 70 000 studenter på distans. Distanskurser innehåller digitalt material i olika format med en allt mer komplex upphovsrätt. Det finns ingen nationell policy för att hantera frågorna. Några lärosäten har försökt att lösa de grundläggande frågeställningarna. Myndigheten finansierade en interaktiv handbok för legala frågor på nätet redan 2003; www.legalahandboken.netuniversity.se

Internationellt, är copyright en av de största frågorna inom distansutbildning. Svenska lärosäten berör endast frågan flyktigt – som ett problem de ännu inte löst. Det vore djupt olyckligt om de strävanden som myndigheten gjort med den legala handboken inte tas om hand.

Vilken instans ska ansvara för att legala frågor inom distansutbildning bevakas och prioriteras?

4.4 Lärarutbildningsportal

I samarbete med Lärarutbildningskonventet har en hemsida med samlad information om landets samtliga lärarutbildningar byggts upp: www.lararutbildning.nu. Här kan presumtiva lärarstudenter, studievägledare och arbetsgivare på ett och samma ställe få en övergripande information om svensk lärarutbildnings struktur och innehåll. Varje lärosäte visar också upp sin egen lärarutbildning = både samarbete och konkurrens. Denna information har länge varit önskad av framförallt blivande studenter och studievägledare varför NSHU ser det som angeläget att tjänsten får en mottagare.

Vem tar ansvar för att denna hemsida förvaltas och vidareutvecklas?

5. Pedagogisk utveckling inklusive den nya utbildnings- och examensstrukturen

5.1 Ny utbildnings- och examensstruktur

Under de två sista åren har NSHU finansierat 33 nätverk kopplade till olika kunskapsområden. Ett övergripande nätverk som startats i samarbete med SUHF tittar särskilt på frågor kring administrativa hinder och möjligheter.

NSHU finansierar även utveckling av en interaktiv tjänst för lärandemål i linje med examensordningen. Tjänsten är ett stöd för alla lärare men också för den personal som arbetar med den nya utbildnings- och examensstrukturen på central nivå. Vi bedömer att även denna tjänst riskerar att försvinna med myndigheten.

Hur ska arbetet med den nya utbildnings- och examensstrukturen stödjas i framtiden?

5.2 Projekt och nätverk – spridning av kunskap och resultat

Som myndighetens namn anger har de övergripande arbetsformerna varit att bygga nätverk och stimulera lärosätena till samarbete. Genom samverkan mellan lärosäten kan dubbelarbete undvikas med stora besparings- och effektivitetsvinster som resultat.

Myndigheten har under de senaste två åren utvecklat formen för projekt och projektansökningar. Fokus ligger på nätverk och att bygga in spridning och erfarenhetsutbyte i projektmodellen. I en högskola som alltmer fokuserar på konkurrens riskerar annars mycket av samverkan och kunskapspridning att gå om intet. Vi har svårt att se det som en besparing och som ett led i att arbeta effektivt att ingen instans får i uppgift att ta emot, synliggöra och sprida den pedagogiska kunskap som blir resultatet av projekten.

Hur ska befintliga nätverk stödjas i framtiden? Hur ska information och kunskap från projekten spridas mellan lärosätena i framtiden?

5.3 Expertgrupper

NSHU har expertgrupper enligt brittisk förebild som arbetar med systematiska kunskapsöversikter inom olika kunskapsfält. De är tvärvetenskapligt sammansatta, bevakar och bedömer den nationella och internationella utvecklingen inom ett visst område. Expertgrupperna identifierar också nya problemställningar för utredning och forskning samt beskriver kunskapsluckor. Två expertgrupper arbetar med följande områden:

- studentcentrerade utbildningsformer i högre utbildning
- verksamhetsförlagd utbildning/arbetsintegrerat lärande i högre utbildning

Dessa två grupper redovisar sitt arbete under 2008 i form av kunskapsöversikter och workshops. För den framtida högre utbildningen i Sverige är det viktiga resultat.

Hur kan detta arbete organiseras i framtiden?

6. Ekonomi

Av myndighetens budget på 63,9 miljoner går 85 procent tillbaka till lärosätena och 15 procent används för ledning, personal och administration.

Hur ska lärosätena få del av samma delaktighet, dialog, utfall, kvalitet och effektivitet som NSHU åstadkommit när 64 miljoner fördelas på ett 40-tal lärosäten?

7. Avveckling

I samband med att budgetpropositionen offentliggjordes blev myndighetens personal informerade om att en remiss kring myndighetens avveckling skulle ske och att remisstiden skulle vara en till en och en halv månad. Remissen var beräknad till i början på oktober. Så har inte skett utan så sent som den 27 november offentliggjordes det som tidigare kallades remiss och som senare kom att bli ett PM. Den remisstid som getts för detta PM är 2,5 vecka – vilket vi betecknar som högst anmärkningsvärt. Det är inte förenligt med den intention som vi förutsätter att departementet har; det vill säga att efterhöra synpunkter från det omgivande utbildningssamhället. NSHU:s styrelses remissvar läggs som bilaga. Styrelsens svar har inte gått att samordna med myndighetens på grund av den korta svarstiden.

Det är olyckligt att den föreslagna avvecklingen av NSHU görs utan utvärdering och konsekvensanalys. Regeringen har ännu inte gjort någon översyn av myndigheterna inom högskolesektorn, liknande den som tidigare genomförts för skolområdet.

I detta ärende har Håkan Larsson beslutat. I handläggningen har all personal vid NSHU deltagit.

Håkan Larsson
t.f. generaldirektör

Personal vid NSHU

Bilaga

Utdrag ur styrelseprotokoll 2007-12-04, § 273.